

לעצם הדיון לגבי סגולה רפואה ותפילה קיים מקור נוסף בירושלמי
שביעית פ"ד ה"ד.

יהי רצון שהחולים ירפאו.
והבריאים יעמדו על מכונם.

הרב יקותיאל רוזנפלד

* * *

עוד על קיום מצוות שמיעה בעזרת מכשירים ועל בחירת מין העובר לכבוד העורך,

הנני מאשר ברוב תודה קבלת גיליון אסיא (עז-עח, טבת תשס"ו).
ושולח לכם מספר הוספות:

א. בענין קיום מצוות שופר באמצעות מכשיר שמיעה¹ – יש הסוברים
שאינו נקרא חרש, ויוצא ידי חובת קריאת המגילה, ומוציא אחרים ידי
חובתם בקריאת מגילה².

ב. בענין בחירת מין העובר כתב פרופ' אברהם שטינברג³ שמותר
להתפלל תוך ארבעים יום להריון אם יהיה זכר או נקבה – וכתב התבואות
שור בספרו בכור שור⁴ דאסור להתפלל על הנס משום שמנכין לו מזכויותיו,
והביא ראיה לכך מהגמרא בברכות⁵: "היתה אשתו מעוברת, ואמר יהי רצון
שתלד אשתי זכר, הרי זו תפילת שוא". ואומרת ע"ז הגמרא "ולא מהני
רחמי", והקשה ע"כ רב יוסף והלא גבי לאה מצינו שהתפללה והולד נהפך
לבת וילדה את דינה, וא"כ חזינן שתפילה מועילה לשנות הולד. ותירץ
בגמרא: "אין מזכירין מעשה ניסים" היינו: דגבי לאה זה היה נס, ומעשה
ניסים שאני לא למדים מכך לשאר מקומות. ולכאורה, עדיין קשה, שיוכל
אדם להתפלל ולבקש שתלד אשתו זכר בדרך נס, וא"כ מדוע היא תפילת
שוא? אלא שמכאן ראיה שאסור להתפלל על הנס.

ובישועות יעקב⁶ כתב וז"ל: "דלהתפלל שתלד אשתו זכר בדרך נס אסור,
דמנכין לו מזכויותיו, דהוא נס שאינו בפירסום, דאם תלד אשתו זכר אינו יודע
שנעשה נס בזה שנתהפך לזכר, דאולי היה בתחילת יצירתו זכר. אבל נס מפורסם

1. אסיא עז-עח טבת תשס"ו, קיום מצוות התלויות בשמיעה באמצעות מכשירים חשמליים,
הרב גדליה אורנשטיין, עמ' 23-26.
2. ראה אנציקלופדיה הלכתית רפואית ח"ב ערך חרש (עמ' 578 הע' 385) שציין להגרצ"פ
פרנק הובא בשו"ת מנחת יצחק ח"ב סי' קיג וכן הוא במקראי קודש (להגרצ"פ פרנק) פורים,
סי' כז-כח; ובילקוט יוסף (בשם הגר"ע יוסף שליט"א) הל' קריאת מגילה ס"ט.
3. אסיא עז-עח טבת תשס"ו, בחירת מין העובר, פרופ' אברהם שטינברג, עמ' 83.
4. שבת כא, ב.
5. ס, א.
6. סי' תרפב.

שנעשה על ידו קידוש ה', כמו אצל נס חנוכה, על נס כזה מותר להתפלל, כי לעומת מה שמנכין לו מזכויותיו מחמת הנס שנעשה לו, זכות חדש נוסף לו מה שע"י נתפרסם שמו של הקב"ה ושכרו הרבה מאד על כך" עכ"ל.

אך בספר בכור שור⁷ מחלק בין נס חנוכה לתפילה שתלד אשתו זכר באופן אחר, וז"ל: "עוד יש לחלק בין ניסים של טבע העולם, למלחמות החשמונאים שלא כדרך טבע העולם כלל, וכיוצא בזה הוא תפילת שוא, וצריך להיזהר שלא יתפלל שיעשה לו נס היוצא מטבע העולם" עכ"ל.

ויובנו דבריו, עפ"י ביאורו של המהר"ל⁸ בדברי הגמ' בשבת⁹: "ר' ינאי לטעמיה, דאמר לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה, לומר שעושין לו נס שמא אין עושין לו נס, ואם עושין לו נס מנכין לו מזכויותיו". פירוש: "כאשר עושים לו נס יוצא מן הסדר הטבעי, מנכין לו [מזכויותיו] הבלתי טבעיים. [כי הזכיות] אינו דבר טבעי כלל, רק הם לו שמורים לעולם הבא הבלתי טבעי. וכאשר הש"י נוהג עם האדם שלא [בדרך] הטבע, מנכה לו מזכויותיו אשר אינם טבעיים, שהרי אוכל מה שראוי לו לעולם הבא הבלתי טבעי בעולם הזה, כאשר הש"י עושה לו נס בלתי טבעי" עכ"ל. היינו שדווקא כאשר הנס נעשה ע"י שינוי במעשה בראשית ובדרך לא טבעית, מנכין לו לאדם מזכויותיו משכרו העל-טבעי השמור לו לעולם הבא הבלתי טבעי. משא"כ כאשר הנס מלוכש בדרך הטבע, ולא רואים שינוי מוחשי בסדרי ההנהגה בעולם לא מנכים לאדם משכרו העל-טבעי.

לאור הנ"ל נראה שישנה מחלוקת ביניהם, האם אפשר להתפלל לנס הכרוך בשינוי סדרי בראשית, דהרי בעל הישועות יעקב¹⁰ סובר שאדם יכול להתפלל לנס אע"פ שהוא כרוך בשינוי סדרי בראשית, ושינוי ההנהגה הטבעית, וכמובן שזה אך ורק בתנאי שעל ידי הנס יעשה קידוש ה'. משא"כ בעל הבכור שור¹¹ סובר שאסור להתפלל ולבקש נס שאינו מלוכש בדרך הטבע וכרוך בשינוי מעשה בראשית, מאחר שמנכין לו מזכויותיו ולא מועיל זה שנוספת לו זכות חדשה ע"י קידוש ה' שגורם.

הרב יצחק יהודה רוזן

7. שם.

8. חידושי אגדות ח"א (הוצ' יהדות, תש"מ) עמ' כ.

9. לב, א.

10. בספרו סי' תרפב.

11. בספרו תבואות שור עמ"ס שבת כא. ב.